

tura birokratsko-pisnega udejstvovanja neposredno motivirana z zahtevami in načeli pedagoške stroke, se najočitneje izraža spremenjena logika delovanja sodobne birokracije. Če je skrb za natančnost in zakonitost postopkov in dokumentacije resda motivirana s skrbjo za upoštevanje *zakonsko* določenih pravic, stopnjevana (u)pravnost nikakor ni izraz poskusa »razosebljanja« uradnih odnosov v imenu zagotavljanja »uradnosti presoje« in ohranjanja meje med zasebnim in uradnim. Nasprotno. Takó zapisovanje in dokumentiranje kot naraščanje njune (u)pravne resnosti potekata natanko v imenu »osebnega«. Uradna forma tu ni zato, da bi vnašala red oblasti v nepregledno kaotičnost posameznih stremeljenj in apetitov, temveč zato, da jih odkriva, spodbuja, spremlja, razvija, izboljšuje. Ali, če se držimo dikcije pedagoškega diskurza, da jim omogoči, da to počno samostojno in samoiniciativno. Konica uradnega peresa subjektivnosti ne popisuje zato, da bi jo omejila, temveč zato, da bi ji omogočila, da se izrazi. Naraščajoče beleženje v sodobni šoli poteka natanko v imenu »svobodnega« samoizraza vedno-že prisotnega in neskončno potentnega subjektivnega smisla.

Kot v odgovor temu vzpenjajočemu se smislu čistega vsebinskega presežka se v formalnem polju šolske birokracije komplementarno razrašča presežni *nesmisel* formalizacije. Vsem, ki se morajo z njo ukvarjati, je bolj ali manj jasno, da je kljub vsej »dobronamernosti« in svoji navidezni »uporabnosti« naraščajoča »birokracija« predvsem »sama sebi namen«. Četudi je videti nadvse pripravna (da udejnanji pedagoške sanje o idealni šoli), pravzaprav »ničemur ne služi«. S tem bi lahko v kontekstu psihoanalize že »po definiciji« služila užitku nadjazovskega imperativa.¹⁷ Vprašanje, ki se zastavlja s kvalitativnim premikom v notranji logiki šolske birokracije, se usmerja prav v to domnevno uživanje. Je sodobni nesmisel birokracije res predvsem nesmisel užitka? Kdo, če sploh kdo, danes v šolah »uživa« v zapisovanju?

Prikličimo si spet pred oči izhodiščno kufkovo ozadje: »domnevnost« vseprisotne in nikjer vidno utelešene, dobronamerne in vedre oblasti, problem (ne)ločljivosti uradnega in zasebnega, obscenost prepleta prijazne domačnosti s strogostjo zakona o upravnem postopku, tožече učiteljstvo, ki noče biti uradništvo in ki trpi pod pritiski nemogočih pravil in pričakovanj – videti je, da smo s sodobno šolo v središču kufkovskega romana. A kljub mnogim podobnostim se kufkovski podobni birokracije v sodobnem šolstvu vendarle dodaja nov obrat vijaka. So-

17 Cf. »Užitek je to, kar ne služi ničemur. /.../ Nič ne sili kogarkoli k uživanju, razen nadjaza. Nadjaz je imperativ užitka – *Uživaj!*« (Lacan, 1985: 6–7)